

Analiza potrošačkih kredita u Republici Hrvatskoj

Kadrić, Belmin

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:668034>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

BELMIN KADRIĆ

**ANALIZA POTROŠAČKIH KREDITA
U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Završni rad

Pula, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

BELMIN KADRIĆ

**ANALIZA POTROŠAČKIH KREDITA
U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Završni rad

JMBAG: 0303074458, redovan student

Studijski smjer: Financijski management

Predmet: Bankarski management

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Financije

Mentor: prof. dr .sc. Manuel Benazić

Pula, rujan 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Belmin Kadrić, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera Financijski management ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Belmin Kadrić

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Belmin Kadrić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Analiza potrošačkih kredita u Republici Hrvatskoj“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ 2020.

Potpis
Belmin Kadrić

SADRŽAJ

UVOD	1
1.POLITIKE I PROCEDURE KREDITIRANJA U BANKARSTVU	2
1.1.Politika pozajmljivanja, limiti i koncentracije kredita.....	2
1.2.Vrste zajmova, područja kreditiranja i rokovi	4
1.3.Određivanje kamatnih stopa na zajmove.....	5
1.4.Procjena i prihvaćanje osiguranja.....	7
2.POTROŠAČKO KREDITIRANJE.....	9
2.1.Karakteristike potrošačkog kredita	10
2.2.Analiziranje zahtjeva za kreditom	10
2.3.Primjeri zahtjeva za potrošačkim kreditom	12
2.4.Kamate na potrošačke kredite.....	13
U nastavku slijedi objašnjenje odabranih kamatnih stopa na potrošačke kredite. .	13
2.4.1.Kamatna stopa na nestambene kredite.....	13
2.4.2.Kamatna stopa na hipotekarne kredite.....	14
3. ANALIZA POTROŠAČKIH KREDITA U REPUBLICI HRVATSKOJ	15
3.3.Odluka o ugovaranju kredita.....	18
3.4.Kreditna sposobnost.....	19
3.5.Sudužnik, jamac, založni dužnik.....	20
3.6.Analitički prikaz potrošačkog kreditiranja u Republici Hrvatskoj	21
ZAKLJUČAK.....	27
LITERATURA	28
POPIS TABLICA I GRAFIKONA.....	30
SAŽETAK	31

UVOD

Ovim završnim radom analiziraju se potrošački krediti u Republici Hrvatskoj. Potrošački krediti namijenjeni su potrošačima za osobne svrhe. Oni se odobravaju za točno određenu svrhu i zbog toga su to namjenski krediti. Koriste se za kupnju namještaja, automobila, bijele tehnike i sl. Uglavom se mogu ugovoriti na podajnom mjestu, ali ukoliko se radi o većem iznosu tada je potrebno otići u banku.

Predmet ovog rada je prikaz i analiza potrošačkih kredita u Republici Hrvatskoj koja uključuje politike i procedure kreditiranja. Svrha rada je prikazati potrošačko kreditiranje u Republici Hrvatskoj, dok je cilj ovog rada pružiti informacije kroz analizu potrošačkog kreditiranja u Republici Hrvatskoj i to kroz prikaz i analizu sektorske distribucije danih kredita, strukture kredita stanovništvu, ukupne kredite kućanstvima, kredite kućanstvima u stranim valutama, kredite, kao i prosječne aktivne kamatne stope banaka stanovništvu kućanstvima u kunama s valutnom klauzulom. Za potrebe ovog završnog rada izvršeno je teorijsko i empirijsko istraživanje. Što se tiče teorijskog djela provedeno je istraživanje za stolom, koristeći se sekundarnim izvorima podataka, tj. dostupnom literaturom- knjigama, znanstvenim člancima, priručnicima i internetskim stranicama.

Ovaj rad podijeljen je u tri cjeline. Nakon uvodnog dijela, obrađuju se politike i procedure kreditiranja u bankarstvu, potom se obrađuje o potrošačkom kreditiranju. U trećem dijelu provodi se analiza potrošačkog kreditiranja u Republici Hrvatskoj. Na kraju se iznosi zaključak na cjelokupan rad.

Prilikom izrade ovog rada korištene su najčešće metode poput metode analize i sinteze, statistička metoda, metoda deskripcije, metoda kompilacije, metoda apstrakcije, induktivna i deduktivna metoda.

1.POLITIKE I PROCEDURE KREDITIRANJA U BANKARSTVU

Politike i procedure kreditiranja banke bave se cjelovitim poslovima kreditiranja i koriste se kao smjernice za posudbe transakcija. Svaka kreditna politika pojedine banke obuhvaća razne politike i procedure u skladu s opsegom, prirodom i složenošću njenih kreditnih transakcija. U ovom poglavlju biti će riječi o politici pozajmljivanja, limitu i koncentraciji kredita, kao i o vrstama zajmova, područjima kreditiranjima i rokovima, određivanju kamatnih stopa na zajmove, procjeni i prihvaćanju osiguranja kredita te financijskim informacijama o dužnicima.

1.1.Politika pozajmljivanja, limiti i koncentracije kredita

Politika pozajmljivanja mora jasno odrediti razine organa zajma svakog odjela i jedinice uključene u transakcije pozajmljivanja. Postojeći zakoni o bankarstvu, stručnost i kvalifikacije zaposlenika uzimaju se u obzir prilikom dodjeljivanja tijela za donošenje odluka i zahtjeva za kredita poslovnim jedinicama banke i pojedinim zaposlenicima. Kako bi se spriječili sukobi interesa, procjena kreditnog rizika kao i funkcija klasificiranja zajma banke trebaju biti odvojeni i neovisni od funkcije odgovorne za nadzor kvalitete kreditnog portfelja, kao i usklađenosti, bonitetnog izvještavanja, internih zahtjeva i ograničenja. Banka će imenovati osobe ili poslovne jedinice odgovorne za obavljanje takvih funkcija. Uprava banke će poduzeti napore kako bi spriječila da njezina promotivna politika bude u sukobu s politikom kreditiranja (povećanje broja i iznosa odobrenih kredita koji prelaze postavljene limite ne smije se poticati).¹

Određivanje limita treba sadržavati potrebnu razinu povrata svake vrste zajma i rezultate procjene osjetljivosti kreditnog portfelja kao i posuđena sredstva koja se koriste za financiranje zajmova.

Prema Zakonu o potroškom kreditiranju (Narodne novine, 75/09, 112/12, 143/13, 14/13, 09/15, 78/15, 102/15, 52/16) prije sklapanja ugovora o kreditu banka je obvezna procijeniti kreditnu sposobnost klijenta. Tim postupkom procjenjuje se rizik, odnosno

¹ European Banking Authority, „Smjernice o internom upravljanju“, 2018, dostupno na: [https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2164689/e4617cca-22a3-4879-b47c-08ee671c358b/Guidelines%20on%20Internal%20Governance%20\(EBA-GL-2017-11\)_HR.pdf](https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2164689/e4617cca-22a3-4879-b47c-08ee671c358b/Guidelines%20on%20Internal%20Governance%20(EBA-GL-2017-11)_HR.pdf) (pristupljeno: 10.kolovoza 2020.)

vjerojatnost da će klijent podmiriti svoje obveze u ugovorenom roku. Kreditna sposobnost može se definirati kao karakteristika tražitelja kredita na osnovu koje banka procjenjuje može li odobriti traženi zahtjev za kredit ili ga odbiti, a sve u skladu sa pravilima procedurama i uvjetima kreditiranja. Svaka banka ima vlastite linije i vrste kredita po kojima ima propisane različite izračune kreditne sposobnosti u svojim internim aktima pa se tako unutar iste banke razlikuje nekoliko izračuna kreditne sposobnosti koje ovise o vrsti i namjeni kredita.² Dakle, provjera kreditne sposobnosti podrazumijeva financijsko stanje klijenta, mogućnost udovoljavanja uvjetima kreditiranja te procjenu vraćanja kredita zajedno sa kamatom u ugovorenom roku.

Najčešći pojam s kojim se povezuje koncentracija pri analizi pojedinog tržišta je konkurencija između sudionika na tržištu. Raširena je teza da je na izrazito koncentriranim tržištima konkurencija između sudionika manja zbog dovoljno snažnih pozicija koje ih ne potiču na međusobnu konkurentsku borbu.³ Iz navedenog proizlazi da visok stupanj koncentracije ima negativnu konotaciju, no provedena istraživanja za banke nisu potvrdila tu tezu. Naime, u provedenim istraživanjima, gdje su u analizu konkurentnosti bili uključeni podaci za bankarske sektore pedeset zemalja, nisu pronađene negativne povezanosti između koncentracije i konkurentnosti. Upravo suprotno, pokazali su kako su bankarski sustavi upravo konkurentniji.⁴

Obilježja bankarskog sektora vrlo su važna jer je razvoj financijskog sustava pozitivno koreliran s gospodarskim rastom. Koncentracija u bankarskoj industriji negativno je povezana s ekonomskim rastom u siromašnim zemljama, koje imaju niži dohodak, dok takvog utjecaja koncentracije nema u najrazvijenijim zemljama.⁵

Proteklih godina se na hrvatskom tržištu mijenjala tržišna struktura, odnosno koncentracija. Tome u prilog ide dinamično kretanje broja banaka. Naime, nakon bankarske krize u 1998. godini, kada je ukupno propalo 14 banaka, u 1999. godini poslovalo je 55 banaka, a do kraja 2004. broj banaka iznosio je 37. U tom razdoblju je u stečaj ili likvidaciju otišlo 19 banaka. Na kretanje broja banaka utjecalo je i spajanje ili pripajanje banaka što je utjecalo i na kretanje koncentracije. Takav trend nastavio

²D. Ribić i dr., „Proces kreditiranja građana od strane banaka u Republici Hrvatskoj“, 2017, Stručni rad, dostupno na: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:yO4Oqx1TvicJ:https://hrcak.srce.hr/file/288754+&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=hr&client=firefox-b-d> (pristupljeno: 10.kolovoza 2020.)

³ I. Ljubaj, „Indeksi koncentracije bankarskog sektora u Hrvatskoj“, Hrvatska narodna banka, 2005., str.1, dostupno na: <https://www.hnb.hr/-/indeksi-koncentracije-bankarskog-sektora-u-hrvatskoj> (pristupljeno: 10.kolovoza 2020.)

⁴ Ibidem., str. 3

⁵ loc.cit.

se i u 2005. godini. Proces konsolidacije nije završen jer se i danas manje banke spajaju ili pripadaju većim bankama.⁶

1.2.Vrste zajmova, područja kreditiranja i rokovi

Svaka banka će razviti i uspostaviti pojedinačne politike kreditiranja, praćenja i kontrole za svaku vrstu zajma, u skladu sa strategijom zajma i prirodom različitih vrsta zajmova. Ako se pojavi potreba za vrstama kredita koje nisu obuhvaćene postojećom bankovnom strategijom kreditiranja, u tu svrhu razvijaju se odgovarajući postupci. Za zajmove nerezidentima i osobama koje posluju izvan zemlje, politike banke imaju procjenu rizika i postupke praćenja za zemlju podrijetla ili poslovanja kreditora. Kod zajmova u stranoj valuti (odobrenih u zemlji i izvan nje) treba uzeti u obzir valutni rizik povezan s takvim zajmovima kao i rizik transfera povezan s međunarodnim transakcijama.⁷ Kako bi provjerila koristi li se zajam u skladu s navedenom svrhom, banka će analizirati poslovanje klijenta prilikom ocjene zahtjeva za kredit, kao i redovito pratiti aktivnosti klijenta i poduzimati odgovarajuće mjere tijekom pružanja usluge zajma.⁸

Ročnost / rok zajma (glavnica i kamate) određuje se na svrhu, vrstu, izvor otplate zajma, sezonsku / periodičnu prirodu posla zajmoprimca, kao i realne projekcije novčanog toka. U politici pozajmljivanja utvrđuju se kriteriji za prebacivanje kredita i zahtjev banke za prijevremenu otplatu, koji su također navedeni u osnovnim ugovorima o zajmu. Za uzeti kredit plaćamo određenu kamatu, a kamatna stopa varira od kredita do kredita i zavisi od roka vraćanja, iznosa i namjene kredita⁹. Za plaćanja anuiteta na kreditima, politika pozajmljivanja utvrđuje uvjete i uvjete prijevremenih / prijevremenih anuitetnih plaćanja i postupke za revalorizaciju i plaćanje anuiteta (smanjenje iznosa i /ili produljenje uvjeta anuiteta). Za zajmove s predujmom (kada zajmoprimac plaća dio imovine kupljene korištenjem zajma iz vlastitih sredstava), politika pozajmljivanja utvrđuje najmanje minimalne zahtjeve.¹⁰

⁶ Ibidem. str. 10

⁷ Hrvatska narodna banka „Smjernice za upravljanje valutno indiciranim kreditnim rizikom“, 2006, dostupno na: <https://www.hnb.hr/-/smjernice-za-upravljanje-valutno-induciranim-kreditnim-rizikom> (pristupljeno: 10. kolovoza 2020.)

⁸ M.Gregurek i dr., „Bankarsko poslovanje“, Zagreb, 2011., str. 180

⁹ M.Ivkošić , „Ugovor o kreditu“, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split, 2018., str. 30.

¹⁰ loc.cit.

1.3. Određivanje kamatnih stopa na zajmove

U politici pozajmljivanja utvrđuju se gospodarski i tržišni uvjeti, kao i različiti faktori koji se koriste za određivanje kamatnih stopa za pojedine zajmove i njihove različite vrste. Kad određuju kamatne stope koje će se primjenjivati na zajmove, banke trebaju razmotriti troškove usluge zajma, velike administrativne troškove, moguće rezerve za gubitke od kredita i dovoljnu maržu dobiti, gubitke u portfelju, kao i hoće li se naplaćivati dodatne naknade. Kad banka primijeni minimalne ili maksimalne kamatne stope ovisno o vrsti zajma, ona mora utvrditi kriterije za njihovu primjenu.¹¹

Banke moraju definirati relevantne kriterije za diskontirane zajmove.¹² Kreditni rizik kontrolira se kreiranjem i praćenjem pisanih politika i procedura za obradu svakoga pojedinog kreditnog zahtjeva koje bi trebale sadržavati vrste kredita koje zajmodavac hoće ili neće odobriti, željene uvjete za svaku vrstu kredita, nužnu dokumentaciju prije odobrenja kredita, kako se vrednuje kolateral, zahtijevane tehnike određivanja cijene te linije ovlasti prilikom odobravanja kredita¹³. Različiti krediti imaju različite rizike, a oni ponajprije ovise, između ostalog, i o promjenjivosti kamatne stope.

Promjena kamatne stope može imati značajan utjecaj na visinu anuiteta za kredite s dužim rokovima dospjeća. Naime, anuitetski krediti s dužim rokovima do dospjeća osjetljiviji su na promjenu kamatne stope nego oni s kraćim rokom. S druge strane, na kredite s fiksnom kamatnom stopom do dospjeća promjena kamatnih stopa po definiciji nema direktnog utjecaja.¹⁴

Međutim, u slučaju značajnog pada kamatnih stopa korisnici kredita s fiksnom kamatnom stopom mogu takav kredit refinancirati po povoljnijim uvjetima. Isto se odnosi i na kredite s promjenjivom kamatnom stopom, ako se uvjeti na tržištu poboljšaju (primjerice banke počinju nuditi kredite s nižim fiksnim dijelom kamatne stope). Naravno, trošak takvih operacija ovisi o naknadama definiranim ugovorom o kreditu, kao i o ponudi dostupnoj potrošaču na tržištu kredita u trenutku refinanciranja te troškovima otvaranja novoga kredita.¹⁵

¹¹ Ž. Deković, „Primjena nacionalne referentne kamatne stope u hrvatskom bankarstvu“, 2019, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/223019> (pristupljeno: 10. kolovoza 2020.),

¹² M. Gregurek i dr., „Bankarsko poslovanje“, Zagreb, 2011., str. 275

¹³ P.S. Rose, S.C. Hudgins, „Upravljanje bankama i financijske usluge“, Zagreb, Mate, 2015., str. 120

¹⁴ Hrvatska narodna banka, „Rizici za potrošača u kreditnom odnosu“, 2016, dostupno na: <https://www.hnb.hr/-/rizici-za-potrosaca-u-kreditnom-odnosu> (pristupljeno 10. kolovoza 2020.)

¹⁵ loc.cit.

Razlika među kreditima s promjenjivim kamatnim stopama postoji i s obzirom na promjenjivi parametar definiran Zakonom o potrošačkom kreditiranju.¹⁶ Naime, neki kredit na kraju otplate može biti skuplji i povoljniji što ovisi o budućem kretanju kamatnih stopa i kretanjima na valutnom tržištu.¹⁷

„Kamatni rizik može se definirati kao mogućnost porasta ili smanjenja obveza potrošača zbog promjene kamatnih stopa koje se primjenjuju na potrošačeve obveze. Za potrošača kamatne stope mogu se podijeliti na fiksne, promjenjive te kombinirane kamatne stope koje su tijekom unaprijed definiranih razdoblja fiksne odnosno promjenjive“.¹⁸

Karakteristika fiksnih kamatnih stopa jest da se one ne mijenjaju tijekom cijelog razdoblja trajanja kreditnog odnosa pa krediti odobreni uz fiksnu kamatnu stopu za potrošače nemaju kamatnog rizika. Prema Zakonu o potrošačkom kreditiranju fiksna kamatna stopa iskazuje da su vjerovnik i potrošač u ugovoru o kreditu dogovorili jedinstvenu kamatnu stopu za cjelokupno trajanje ugovora o kreditu ili nekoliko kamatnih stopa za pojedina razdoblja koristeći se isključivo određenim fiksnim postotkom.¹⁹

S druge strane, u razdoblju trajanja kreditnog odnosa, promjenjive kamatne stope variraju pa zbog toga sa sobom i nose određeni kamatni rizik. Do donošenja izmjena Zakona o potrošačkom kreditiranju 2013. način određivanja promjenjivih kamatnih stopa u Hrvatskoj uglavnom je bio administrativan što je značilo da banke određuju razinu kamatnih stopa na postojeće i nove kredite u skladu s kretanjima kamatnih stopa na tržištu. U tom razdoblju način određivanja promjenjivih kamatnih stopa banaka nije bio izričito zakonski reguliran. Novim regulatornim mjerama o potrošačkom kreditiranju definirana je promjenjiva kamatna stopa. Uvođenjem mjera, kamatna stopa definirana je kao zbroj ugovorenog parametra i fiksne marže banke. Važno je napomenuti da fiksna marža u tom slučaju ne smije rasti tijekom otplate kredita i koja se mora ugovoriti zajedno s parametrom. Takvo kreditiranje primjenjivalo se na sve ugovore o potrošačkim kreditima, a osim toga spomenutim izmjenama se povećala transparentnost određivanja kamatnih stopa što je olakšalo potrošačima, jer su u

¹⁶ Zakon o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine, broj: 75/09, 112/12, 143/13, 14/13, 09/15, 78/15, 102/15, 52/16)

¹⁷ Hrvatska narodna banka, „Rizici za potrošača u kreditnom odnosu“ 2016, dostupno na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/708449/h-rizici-za-potrosaca-u-kreditnom-odnosu.pdf/73eec803-a1b3-c82e-0c86-a58eab7bffc4?t=1571315189352> (pristupljeno 10. kolovoza 2020.)

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Čl. 2. Zakona o potrošačkom kreditiranju

svakom trenutku imali mogućnost saznati komponente kamatne stope koja im se naplaćuje.²⁰

1.4. Procjena i prihvaćanje osiguranja

Kreditni mogu biti osigurani ili neosigurani. Osigurani krediti obuhvaćaju neke imovine zajmoprimca kao kolateral kojise može prodati u slučaju da zajmoprimac nema drugog načina da plati zajmodavcu.²¹

Instrumenti osiguranja su sredstva naplate potraživanja koja kreditnoj instituciji stoje na raspolaganju u slučaju kada dužnik prestane otplaćivati kredit ili ga otplaćuje neredovito. Banke od potrošača mogu zatražiti jedan ili više instrumenata osiguranja. Najčešći su instrumenti osiguranja namjenski depozit, mjenica, izjava o zapljeni po pristanku dužnika (suglasnost o zapljeni plaće), zadužnica odnosno suglasnost o zapljeni sredstava na računima dužnika, založno pravo (hipoteka) na pokretnini ili nekretnini, fiducija, jamac, polica osiguranja života ili imovine i sl. Kreditna institucija ima pravo samostalno odlučiti koje će instrumente osiguranja aktivirati i kojim redoslijedom:²²

- Namjenski depozit – sredstva oročena na isti rok na koji je odobren i kredit i služe isključivo za osiguranje naplate kredita.
- Mjenica – vrijednosni papir na određeni iznos novca koji svom imatelju daje pravo da taj iznos naplati od osobe koja je u njoj naznačena kao dužnik.
- Izjava o zapljeni po pristanku dužnika (suglasnost o zapljeni plaće) – privatna isprava potvrđena kod javnog bilježnika kojom dužnik daje suglasnost da se radi naplate tražbine kreditne institucije zapljene njegova plaća odnosno drugo stalno novčano primanje, osim u dijelu u kojemu je to primanje izuzeto od ovrhe. Suglasnost kojom se dopušta pljenidba plaće, odnosno drugoga stalnoga novčanog primanja za iznos koji je izuzet od ovrhe, ne proizvodi pravne učinke.
- Zaduznica – privatna isprava potvrđena kod javnog bilježnika kojom dužnik daje suglasnost da se radi naplate tražbine kreditne institucije zaplijene svi računi

²⁰ Hrvatska narodna banka, „Rizici za potrošača u kreditnom odnosu“, 2016, dostupno na <https://www.hnb.hr/-/rizici-za-potrosaca-u-kreditnom-odnosu> (pristupljeno 10.kolovoza 2020.)

²¹P.S. Rose, S.C. Hudgins „Upravljanje bankama i financijske usluge“, Zagreb, Mate, 2015, str. 535

²² Hrvatska narodna banka, „Zaštita potrošača“, 2019, dostupno na: <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/kreditni-suduznici-jamci-i-zalozni-duznici> (pristupljeno:11. kolovoza 2020.)

koje ima kod kreditnih institucija te da se novac s tih računa isplaćuje kreditnoj instituciji. Zadužnica ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika i na drugim predmetima ovrhe.

- Založno pravo (hipoteka) – dobrovoljno založno pravo koje se na stvari, najčešće na nekretnini, zasniva bez predaje stvari u posjed založnom vjerovniku (kreditnoj instituciji) i koje ga ne ovlašćuje da drži zalog u posjedu.
- Fiducija (fiducijarno pravo vlasništva) – sudsko ili javnobilježničko osiguranje tražbine prijenosom prava vlasništva u korist kreditne institucije.
- Jamac – ugovaranjem jamstva jamac se obvezuje prema vjerovniku da će ispuniti valjanu i dospjelu obvezu dužnika, ako to ovaj ne učini. Naplata dugovanja od jamca može se zatražiti nakon neispunjenja obveze glavnog dužnika, osim ako se utvrdi da od glavnog dužnika nije moguće naplatiti dugovanje. Jamac platca odgovara vjerovniku kao glavni dužnik te se naplata dugovanja može zatražiti i od dužnika i od jamca platca ili od obojice istodobno.
- Polica osiguranja života i/ili imovine – ako se rabi kao instrument osiguranja pri odobravanju kredita potrebno ju je prenijeti (vinkulirati) u korist kreditne institucije.²³

²³ loc.cit.

2.POTROŠAČKO KREDITIRANJE

Potrošački kredit je osobni dug preuzet na kupnju dobara i usluga. Kreditna kartica jedan je oblik potrošačkog kredita. Potrošački kredit, kratkoročni i srednjoročni zajmovi koji se koriste za financiranje kupovine robe ili usluga za osobnu potrošnju ili za refinanciranje dugova nastalih u te svrhe. Kredite mogu davati zajmodavci u obliku gotovinskih zajmova ili prodavači u obliku prodajnih kredita. Iako bi bilo koja vrsta osobnog zajma mogla biti označena kao potrošački kredit, ovaj se naziv obično koristi za opisivanje neosiguranog duga koji se uzima za kupnju svakodnevnih dobara i usluga. Na primjer, obično se ne opisuje kupnja kuće koja se smatra dugoročnom investicijom i obično se kupuje hipotekarnim zajmom.²⁴ Potrošački kredit produžuju banke, trgovci i drugi kako bi kupcima omogućili kupnju robe i otplatili trošak s vremenom s kamatama. Rasprostranjeno je u dvije klasifikacije: rate na rate i revolving kredit.

Plaćanja se obično obavljaju mjesečno u jednakim obrocima. Kreditni obrok koristi se za kupnju velikih ulaznica poput velikih uređaja, automobila i namještaja. Razni kredit obično nudi niže kamate od revolving kredita kao poticaj potrošaču. Kupljeni artikal služi kao garancija u slučaju neplaćanja potrošača. Revolving kredit, koji uključuje kreditne kartice, može se koristiti za bilo koju kupnju. Kredit se pokreće u smislu da kreditna linija ostaje otvorena i može se koristiti do maksimalnog limita više puta, sve dok dužnik nastavi plaćati minimalnu mjesečnu uplatu na vrijeme. U stvari, to se nikada ne može isplatiti u potpunosti jer potrošač plaća minimum i dopušta da preostali dug nakuplja kamate iz mjeseca u mjesec. Revolving kredit dostupan je po visokoj kamatnoj stopi jer se odobrava bez konkretnog kolaterala, te može biti kratkoročni ili se protezati na duži rok, do pet godina.²⁵

Potrošačka potrošnja odražava dio potrošnje obitelji ili pojedinca koji se odnosi na dobra i usluge koji se brzo amortiziraju. Uključuje potrepštine poput kupovine hrane i diskrecione kupovine kao što su kozmetika ili usluge kemijskog čišćenja. Potrošačku

²⁴ Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, „Središnji portal za potrošače“, 2019, dostupno na: <https://www.szp.hr/sve-potrosacke-teme-na-jednom-mjestu/financijske-usluge/krediti/224> (pristupljeno 12.kolovoza 2020.)

²⁵ P.S. Rose, S.C. Hudgins, „Upravljanje bankama i financijske usluge“, Zagreb, Mate, 2015, str. 552

potrošnju iz mjeseca u mjesec ekonomisti pažljivo mjere jer se smatraju pokazateljem gospodarskog rasta ili smanjenja. Ako su potrošači u cjelini spremni posuditi i sigurni da mogu na vrijeme otplatiti svoje dugove, gospodarstvo će dobiti poticaj. Ako potrošači smanjuju potrošnju, to ukazuje na zabrinutost zbog vlastite financijske stabilnosti u bliskoj budućnosti.²⁶

2.1. Karakteristike potrošačkog kredita

Potrošački kredit omogućava potrošačima da ostvare predujam prihoda za kupnju proizvoda i usluga. U hitnim slučajevima, poput oštećenja automobila, to može biti spas. Budući da su kreditne kartice relativno sigurne za nošenje, Amerika sve više postaje bezgotovinsko društvo u kojem se ljudi rutinski oslanjaju na kredit za velike i male kupovine. Obnavljajući potrošački kredit vrlo je unosna industrija. Banke i financijske institucije, robne kuće i mnoge druge tvrtke nude potrošački kredit. Naime, glavni nedostatak korištenja revolving potrošačkog kredita su visoki postoci zajmoprimca prijestupnika i velikog broja ukradenih i neovlašteno korištenih kreditnih kartica.²⁷

Potrošački krediti smatraju se profitabilnim kreditima s "ljepljivim" kamatnim stopama. Prema tome, oni su izloženi riziku kamatne stope ukoliko bankovni troškovi financiranja porastu dovoljno visoko. Vrlo je važno navesti kako sustav troškovnog računovodstva sugerira da su potrošački krediti po jednom dolaru posuđenih sredstava među najskupljima i najrazičnijima od svih kredita koje banke odobravaju svojim komitentima. Potrošački krediti su ciklički osjetljivi, jer rastu u razdoblju ekonomske ekspanzije²⁸.

2.2. Analiziranje zahtjeva za kreditom

Analiziranje zahtjeva za kreditom je metoda procjene koja određuje jesu li zajmovi dani pod izvedivim uvjetima i mogu li potencijalni zajmoprimci moći i spremni vratiti zajam. Analiziranje zajma daje vjerovniku mjeru sigurnosti zajma određivanjem vjerojatnosti da će dužnik vratiti zajam (glavnicu i kamate). Daljnji posjeti potencijalnom

²⁶ Hrvatska narodna banka, „Financijska stabilnost“, 2016, dostupno na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/521139/h-fs-17-2016.pdf> (pristupljeno 10. kolovoza 2020)

²⁷ P.S. Rose, S.C. Hudgins, „Upravljanje bankama i financijske usluge“, Zagreb, Mate, 2015, str. 591

²⁸ P.S. Rose, „Menadžment komercijalnih banaka“, Zagreb, Mate, 2005., str. 600.

zajmoprimcu, posebno za pojedinačne zajmove, pomažu kreditnoj instituciji da provjeri učinkovitost ulaganja ili imovine koja je namijenjena za stvaranje prihoda kako bi se podmirili zajmovi. Za razliku od standardiziranog pristupa gdje sve parametre rizičnosti za utvrđivanje minimalnih kapitalnih zahtjeva zadaje regulator, u IRB pristupu banke same mjere ključne karakteristike dužnikove kreditne sposobnosti²⁹.

Zahtjev za kredit cijeli je proces počevši od pregovaranja o uvjetima do pregleda i odobrenja zajma za isplatu. Zahtjev za kredit prvo se daje klijentu, a klijent je dužan ispravno ga ispuniti prije nego što pristupni obrazac prijeđe na fazu pregleda. Klijent mora pružiti istinite informacije, uključujući svoje osobne podatke, fizičku adresu, financijske izvještaje, dokaze o vlasništvu imovine, itd. Informacije bi trebale biti provjerljive, a kreditni službenik treba provjeriti točnost i istinitost informacija navedenih u dokumentu o prijavi. Davanje točnih informacija pomaže tvrtki u praćenju otplate kredita razrađenim mjerama predviđenim za sigurnost kredita. Podaci se koriste u početnoj analizi i procjeni zajma kako bi se utvrdio uključeni rizik, adekvatnost osiguranog osiguranja i sposobnost zajmoprimca da otplati na vrijeme. U slučaju neispunjenja, zajmodavac koristi dobivene informacije za praćenje i prisilnu otplatu.³⁰

Bitna karakteristika tijekom analiziranja zahtjeva za potrošačkim kreditima sagleda se u dobrom osjećaju komitenta glede potpune i pravovremene otplate kredita pri čemu referent potrošačkih kredita provjerava kreditnu povijest komitenta kod lokalnog ili regionalnog ureda.³¹ Naime, u današnje vrijeme do raznih informacija, stranke dolaze putem kompjutorskih programa. Isto tako, važna je visina i stabilnost prihoda pojedinca kao i stabilnost zaposlenja i stanovanja. Uz navedeno, referenti potrošačkih kredita stvaraju piramidu dugovanja kako bi imali uvid u dugovanje potrošačevog mjesečnog ili godišnjeg prihoda. Međutim, pojedini referenti potrošačkih kredita taže nedosljednosti u kreditnim zahtjevima kao jedan znak da je zajmoprimac neiskren ili zaboravljiv³².

²⁹ N. Šarlija; „Rizici u bankama, Kreditna analiza“, 2008., str. 76.

³⁰ loc.cit.

³¹ P.S. Rose, „Menadžment komercijalnih banaka“, Zagreb, Mate, 2005., str. 602.

³² ibidem, str. 603.

2.3. Primjeri zahtjeva za potrošačkim kreditom

Zahtjev za potrošačkim kreditom može se naći na stranici pojedine banke u obliku obrasca koji se ispunjava podacima. Na Slici 1. prikazat ćemo primjer potrošačkog kredita koji je podnesen od strane pravne osobe kao podnositelja zahtjeva koji navodi svoje podatke (naziv subjekta, adresu subjekta te oib). Pod drugom stavkom zahtjeva, podnositelj unosi podatke službene osobe i podatke i njihove kontakte, dok se pod trećom stavkom navode podaci o traženom plasmanu, odnosno da li se radi o kratkoročnom ili dugoročnom kreditu, dopuštenom prekoračenju, traženom iznosu, roku i namjeni. Kreditni zahtjev koji se može preuzeti u banci neće izražavati značajne slabosti koje se odnose na bilo koju stavku³³. Što se tiče kreditnog zahtjeva kućanstva, tada se slabost pokazuje u jednoj ili više karakteristika. Na Slici 1. prikazujemo primjer zahtjeva potrošačkog kredita Zagrebačke banke. I elektronički i tiskani oblik obrasca ugovora je pravovaljan, no ako se odlučimo za elektronički oblik, ne smijemo zaboraviti tiskati ga u tri primjerka i potpisati svaki primjerak³⁴.

Slika 1. Primjer zahtjeva za potrošačkim kreditom Zagrebačke banke

KREDITNI ZAHTEJEV
(Poduzetničko bankarstvo)

I. Opći podaci o podnositelju zahtjeva

Naziv poslovnog subjekta:	Nauška d.o.o.
Adresa sjedišta:	Dubrovnik
OIB:	51387089890

II. Kontakt informacije

Kontakt osoba u poslovnom subjektu:	Ime i prezime Mario Raič	Broj telefona / GSM 020311975
Kontakt osoba u računovodstvu:	Dalibor Siković	
e-mail adresa:	http://V	

III. Informacije o traženom plasmanu

	Traženi iznos (u valuti)	Rok vraćanja (mjeseci/godine)	Namjena
Kratkoročni kredit	50000kn	12mjeseci	Samolikvidirajući kredit za zalihe
Dugoročni kredit			
Dopušteno prekoračenje po transakcijskom računu			

Mjesto i datum: Dubrovnik, 14.07.2017

Pratiti (esabe održane za nastupanje)

Izvor: Zagrebačka banka, <https://www.zaba.hr/home/mali-poduzetnici/potrosacki-kredit#pan4> (pristupio: 20. travnja 2020.)

³³ ibidem, str. 607.

³⁴ Zagrebačka banka – „Potrošački kredit“, <https://www.zaba.hr/home/mali-poduzetnici/potrosacki-kredit#pan2> (pristupio: 20. travnja 2020.)

2.4. Kamate na potrošačke kredite

U nastavku slijedi objašnjenje odabranih kamatnih stopa na potrošačke kredite.

2.4.1. Kamatna stopa na nestambene kredite

Kada govorimo o kamatnim stopama, svaka stopa potrošačkog kredita se može izračunati temeljem modela određivanja cijene na bazi troška. Na nestambene potrošačke kredite, pojedine banke koriste razne metode kojima se određuju kamatne stope kredita od kojih se ističe godišnja postotna kamatna stopa, metodajednostavne kamatne stope, diskontne stope i metode dodane kamatne stope³⁵. Godišnja postotna kamatna stopa smatra se internom stopom povrata koja usklađuje ukupna plaćanja i iznos kredita. Ona uzima u obzir brzinu kojom se kredit otplaćuje i količinu kredita koju će komitent u stvari iskoristiti za vrijeme trajanja kredita.³⁶ Metoda jednostavne kamatne stope, kao i godišnja postotna kamatna stopa, prilagođava se za vremensko trajanje tijekom kojeg zajmoprimac zapravo koristi kredit za koji plaća. Ukoliko zajmoprimac otplaćuje kredit postupno, metoda jednostavnog kamatnog računa najprije određuje opadajući kreditni saldo i takav reducirani saldo se zatim koristi za određivanje iznosa dugovane kamate. Jednostavna kamatna stopa sastoji se u tome da komitent teži na kamati kako se kredit približava dospijeću. Naime, dok većina potrošačkih kredita dozvoljava komitent u otplatu dugovane kamate, kao i glavnice, postupno tijekom trajanja kredita, metoda diskontne stope zahtijeva od komitenta isplatu kamate unaprijed. Posljedica sklapanja ugovora na neodređeno vrijeme sastoji se u tome što će on prestati redovitim otkazom banke ili korisnika, koji će po isteku otkaznog roka od najmanje dva mjeseca izazvati dospijeće obveze vraćanja kredita i prestanak ugovora³⁷. Po ovom pristupu kamata se najprije izvodi, a komitent zatim prima iznos kredita umanjeno za dugovanu kamatu. Metoda dodane stope kredita je jedna od najstarijih metoda za izračunavanje kamatne stope kredita poznata je jednostavno kao metoda dodavanja budući da se svaka dugovana kamatna

³⁵ P.S. Rose, op.cit., str. 630.

³⁶ loc.cit.

³⁷ Z. Skalooper; „Ugovori o kreditu u zakonu o obveznim odnosima“, Hrvatska pravna revija, 2006., str. 504.

stopa dodaje iznosu glavnice kredita prije nego li se komitentu prikaže kolike će biti rate otplate kredita.³⁸

2.4.2. Kamatna stopa na hipotekarne kredite

Ranih 70-ih pritisak inflacije i promjenjive kamatne stope dovele su do hipotekarnih kredita s promjenjivim stopama, a nekoliko država je dopuštalo ponudu takvih kredita svojim institucijama s državnom dozvolom za rad koje nude hipotekarne kredite. Tijek razvoja hipotekarnih kredita s promjenjivom stopom bio je tako brz da je zadnjih godina, bilo isto toliko hipotekarnih kredita s promjenjivom kao i s fiksnom stopom. Danas, veći broj hipotekarnih kredita ima promjenjive uvjete. Međutim, mnogi zajmodavci hipotekarnih kredita također su počeli nuditi gornje granice na hipotekarne kredite s promjenjivim kamatnim stopama.³⁹ Kako bi se odredio zahtijevani mjesečni iznos obroka hipotekarnog kredita, treba se odrediti ukupna financijska pristojba koju će komitent platiti po bilo kojoj kamatnoj stopi u toku trajanja kredita. Dakle, Ugovori o hipotekarnom kreditu često od zajmoprimca zahtijevaju plaćanje dodatnog troška unaprijed izračunatog preko bodova. Ovaj dodatni trošak se izračunava množenjem iznosa hipotekarnog kredita s određenim postotnim iznosom⁴⁰.

³⁸ loc.cit.

³⁹ P.S. Rose, op.cit., str. 636.

⁴⁰ loc.cit., str. 636.

3. ANALIZA POTROŠAČKIH KREDITA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Zakon o potrošačkom kreditiranju⁴¹ uređuje ugovore o potrošačkom kreditu, informacije i prava o ugovoru o kreditu, pristup bazi podataka, nadzor i zaštita prava potrošača, a u kojima kao korisnik kredita nastupa potrošač koji uzima kredit pod uvjetima i u svrhu koju određuje cit. Zakon.

Nadalje, cit. Zakonom propisano je da se isti primjenjuje na⁴²:

- a) ugovore o kreditu koji obuhvaćaju ukupan iznos kredita veći od 1.000.000,00 kuna,
- b) ugovore o operativnom leasingu kada u glavnom ili posebnom ugovoru nije propisana obveza kupnje predmeta ugovora. Takva obveza postoji samo onda ako to jednostrano odluči vjerovnik,
- c) ugovore o kreditu u obliku prekoračenja po tekućem računu kada se kredit mora otplatiti u roku od mjesec dana,
- d) ugovore o kreditu prema kojima se kredit odobrava bez kamata i bez ikakvih drugih naknada te ugovore o kreditu prema čijim se uvjetima kredit mora otplatiti u roku od tri mjeseca, a plaćaju se samo naknade u iznosu od najviše 30 kuna,
- e) ugovore o kreditu prema kojima poslodavac, izvan svoje poslovne djelatnosti, odnosno sindikat odobrava kredit posloprimcima, odnosno članovima sindikata bez kamata ili po EKS nižoj od stopa koje postoje na tržištu, pri čemu takvi ugovori o kreditu nisu u ponudi za širu javnost,
- f) ugovore o kreditu koji se sklapaju s investicijskim društvima određenima zakonom koji uređuje tržište kapitala ili s kreditnim institucijama određenima zakonom koji uređuje kreditne institucije, a svrha kojih je omogućiti investitoru da provede transakciju koja se odnosi na jedan ili veći broj financijskih

⁴¹ Čl. 1. Zakona o potrošačkom kreditiranju

⁴² Čl. 3. st. 1. Zakona o potrošačkom kreditiranju

- instrumenata prema zakonu koji uređuje tržište kapitala, ako je investicijsko društvo ili kreditna institucija koja odobrava kredit jedna od ugovornih strana,
- g) ugovore o kreditu koji su rezultat nagodbe postignute na sudu ili pred nekim drugim tijelom određenim zakonom,
 - h) ugovore o kreditu koji se odnose na odgodu plaćanja postojećeg duga, bez plaćanja naknada.

3.1.Sastav potrošačkog kredita

Ugovor o kreditu uvijek ima svojstva potrošačkog kredita kad se na primjer sporazumom banka i komitenti dogovore da cijenu kupljene stvari kupac plaća banci. Nadalje, vrlo bitno je napomenuti, da se kupljena stvar vraća u obrocima koji sadrže ugovorenu kamatu što zapravo čini sastav potrošačkog kredita kao takvog. Zadaća banke je da bez odgode prodavatelju isplaćuje cijenu robe koju kupac nudi. Potencijalni izvor zarade je kamatna stopa po kojoj se razlikuje ukupna svota svih obroka i istovjetna cijena. Osim toga, kamata koja se plaća zbog obročne otplate samim tim nebi ni postojala kada bi se stvar plaćala u trenutku njezine prodaje, što u konačnici nebi predstavljalo potrošački kredit.⁴³

Naime, brojne druge uslužne, trgovačke ili proizvodne organizacije mogu nuditi prodaju roba ili usluga sa obročnim otplatama cijene. Tu možemo govoriti o pravno-poslovnim odnosima koji u velikoj mjeri određuju položaj potrošača na tržištu i općenito u pravnom sustavu, neovisno o tome radi li se o kreditiranju direktno od strane trgovca ili proizvođača ili posredovanjem banke, korištenjem gotovinskih kredita, kredita po tekućim računima ili kreditnim karticama koji služe nabavci robe ili usluga.⁴⁴ Međutim, putem potrošačkog kredita brojni potrošači se odlučuju za takvo financiranje kakobi navalili željne proizvode ili napravili pojedinu uslugu. Bez obzira o kojem se obliku kreditiranja potrošača radi, njegovi interesi mogu biti u značajnoj mjeri ugroženi ako su uvjeti pod kojima se krediti nude i odobravaju određeni na način koji prvenstveno vodi računa o interesima davatelja kredita⁴⁵.

⁴³ Z. Skalooper, „Ugovori o kreditu u zakonu o obveznim odnosima“, Hrvatska pravna revija, Zagreb, 2006., str. 496.

⁴⁴ S. Petrić: „Ugovor o potrošačkom kreditu“, Hrvatska pravna revija, 2006., str. 539.

⁴⁵ loc.cit.

3.2. Podjela potrošačkih kredita u Republici Hrvatskoj

Kredit se razlikuje prema roku dospelja i namjeni. Najčešće su to namjenski i nenamjenski krediti. Nenamjenski kredit se u pravilu nude i odobravaju na kraće rokove, dok su namjenski krediti obično povezani s dužim rokovima dospelja.

U nastavku su u Tablicama prikazane vrste nenamjenskih i namjenskih kredita.

Tablica 1. Vrste nenamjenskih kredita

Nenamjenski krediti	
<i>Okvirni kredit</i>	Dopušteno prekoračenje po tekućem računu. Najčešće je korišten nenamjenski kredit zbog lake dostupnosti, a iznos okvirnoga kredita u pravilu ovisi o visini redovitih mjesečnih primanja vlasnika tekućeg računa.
<i>Gotovinski kredit</i>	Odobrava se u svrhu premošćivanja problema s likvidnošću, pri čemu se gotovina isplaćuje na račun korisniku kredita, koji se potom njome koristi prema vlastitim potrebama i za namjenu koju želi.
<i>Lombardni kredit</i>	Odobrava se na temelju zaloga realnih pokretnih vrijednosti (depozit, polica osiguranja, udio u investicijskom fondu, stambena štednja, vrijednosni papir...) koje služe kao osiguranje povrata kredita. Iznos kredita u pravilu je manji od tržišne vrijednosti zaloga, a prednost ovakvih kredita je što korisnik kredita ostaje u vlasništvu zaloga (osim u slučaju da se kredit ne vrati prema ugovorenim uvjetima).
<i>Hipotekarni kredit</i>	Gotovinski kredit s nekretninom kao instrumentom osiguranja

Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/kredit/vrste-kredita> (pristupio: 20. lipnja 2020)

Tablica 2. Vrste namjenskih kredita

Namjenski krediti	
<i>Potrošački kredit</i>	Obično se odobrava na temelju ispostavljenog predračuna za kupnju neke robe ili na temelju ponude koju je izdao prodavatelj. Odobravaju se za različite namjene kao npr. za kupnju namještaja, bijele tehnike, tehničkih aparata, automobilske opreme, građevinskog materijala
Kredit za kupnju motornih vozila	Odobrava se na temelju ispostavljenog predračuna za kupnju vozila koji izdaje prodavatelj ili na temelju sporazuma o prijenosu prava vlasništva nad vozilom koje je predmet kreditiranja.
Studentski/učenički kredit	Odobrava se za plaćanje troškova studiranja (u zemlji i u inozemstvu), a moguće se njime koristiti i za

	plaćanje školarine privatnoga srednjoškolskog obrazovanja.
Stambeni kredit	Odobrava se za kupnju, izgradnju ili adaptaciju kuće odnosno stana. Ako se odobreni kredit u punom iznosu ne isplati direktno na račun prodavatelja odnosno izvođača, namjenu korištenja preostalog iznosa potrebno je dokumentirati.

Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/kreditivvrste-kredita> (pristupio: 20. lipnja 2020)

Međutim, valja istaknuti da će se u ovom radu u podpoglavlju 3.6. prikazati kretanje svih vrsta kredita s fokusom na potrošački kredit kao jednoj o vrsti kredita.

Naime, potrošački se kredit obično odobrava na temelju ispostavljenog predračuna za kupnju neke robe ili na temelju ponude koju je izdao prodavatelj. Na osnovu ovoga krediti se odobravaju za različite namjene, kao npr. za kupnju namještaja, bijele tehnike, tehničkih aparata, automobilske opreme, građevinskog materijala itd.⁴⁶

3.3.Odluka o ugovaranju kredita

Kao što smo već naveli, kreditom se smatra sklapanje pravnog posla gdje vjerovnik posudi financijska sredstva dužniku pri čemu se određuje rok i posebni uvjeti. Banke, štedne banke i stambene štedionice su kreditne institucije koje nude svoje kredite. Da bismo potpisali ugovor o kreditu, vrlo je važno da budemo upućeni i informirani u ponuđene uvjete i financijske mogućnosti. Na stranicama Hrvatske narodne banke možemo istražiti listu ponuda kredita već navedenih kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj. Uz odabir kredita pojedine kreditne institucije, moramo odlučiti u kojoj valuti želimo podići kredit i vrstu kamatne stope. Sukladnom tome odabiru, izlistati će se ponude prema navedenim kriterijima gdje ćemo moći i usporediti kredite istih namjena kod raznih kreditnih institucija.

Odluku o kreditu donosi sam potrošač koji mora biti dobro informiran o svim elementima kreditnog posla, prvenstveno glede iznosa, valute, roka, kamatne stope, valutnog rizika, naknade, troškova te pravima i obvezama koje će proizlaziti iz ugovora. Također, prije zaključenja ugovora potrošaču trebaju biti dostupni i opći uvjeti

⁴⁶ Hrvatska narodna banka, „Vrste kredita“, 2019, dostupno na: <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/kreditivvrste-kredita> (pristupljeno 15.kolovoza 2020.)

poslovanja u kreditnom poslovanju i/ili pravilnici o obračunu kamate, metodologija obračuna i promjene naknada i/ili izvadak iz tarife naknada, kojima se pobliže pojašnjavaju:⁴⁷.

- važeće nominalne godišnje stope redovne i zatezne kamate
- način obračuna kamate
- uvjeti promjene redovne i zatezne kamatne stope tijekom otplate kredita
- valuta glavnice ili valuta uz koju je glavnica vezana i pojašnjenje rizika promjene tečaja tih valuta
- naknade i provizije koje se zaračunavaju i mogućnost njihove promjene
- efektivna kamatna stopa koja odražava ukupnu cijenu kredita
- otplatni plan – iznos otplate glavnice, kamata, rokovi otplate, broj i visina otplatnih obroka
- uvjeti polaganja depozita kod kreditne institucije, ako je to uvjet za odobravanje kredita
- mogućnosti i uvjeti prijeboja kredita i depozita (ako je primjenjivo)
- instrumenti osiguranja otplate kredita i drugi uvjeti uz isticanje posljedica neplaćanja
- prava potrošača na odustajanje od ugovora u zakonskim rokovima i
- uvjeti prijevremenog povrata kredita

3.4. Kreditna sposobnost

Prije sklapanja ugovora o kreditu vjerovnik je obvezan procijeniti kreditnu sposobnost potrošača na temelju primjerenih informacija koje zatraži i dobije od potrošača ili, ako je nužno, uvidom u dostupne kreditne registre. Vjerovnik je obvezan dopuniti dostupne financijske informacije o potrošaču te ponovo procijeniti kreditnu sposobnost potrošača prije znatnijeg povećanja ukupnog iznosa kredita.⁴⁸

Kreditna sposobnost je način na koji zajmodavac određuje da ćete ispuniti svoje dužničke obveze ili koliko smo dostojni primiti novu kreditnu sposobnost. Kreditna sposobnost je ono što vjerovnici gledaju prije nego što odobre bilo koji novi kredit. Kreditnu sposobnost određuje nekoliko čimbenika, uključujući povijest otplate i kreditni

⁴⁷ Hrvatska narodna banka, „Vrste kredita“, 2019, dostupno na: <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/kredit/vrste-kredita> (pristupio: 21. travnja 2020.)

⁴⁸ Čl. 8. Zakona o potrošačkom kreditiranju

rezultat. Neke institucije zajma uzimaju u obzir i raspoloživu imovinu i broj obveza koje imamo kada utvrde vjerojatnost neplaćanja. Naime, kreditna sposobnost govori vjerovniku koliko smo prikladni za zahtjev za kredit ili kreditnu karticu koji smo ispunili. Odluka koju tvrtka donosi temelji se na načinu na koji ste se bavili kreditima u prošlosti. Da bi to postigli, mora se napraviti detaljna analiza kritičnih aspekata zahtjeva za kredit: karakter, sposobnost, gotovinu, kolateral i uvjete.⁴⁹

Karakter prikazuje to da komitent ima dobro definiranu namjenu za traženi kredit te ozbiljnu namjeru da ga otplati.⁵⁰ Sposobnost prikazuje da osoba koja traži kredit ima ovlasti tražiti kredit te da ima takav pravni položaj da može potpisati ugovor o kreditu.⁵¹ Povijest plaćanja također ima ključnu ulogu u određivanju kreditne sposobnosti. Zajmodavci uglavnom ne daju kredite nekome čija povijest pokazuje zakašnjela plaćanja, propuštene isplate i ukupnu financijsku neodgovornost. Upravo zbog navedenih situacija, banka može svojim očitovanjem jednostrano raskinuti ugovor koji je sklopljen⁵². Ako ste bili u toku sa svim svojim uplatama, povijest plaćanja u vašem kreditnom izvješću trebala bi to odražavati i ne biste se trebali brinuti.

3.5. Sudužnik, jamac, založni dužnik

Osobe koje se javljaju prilikom sklapanja potrošačkog kredita u Republici Hrvatskoj jesu glavni dužnik, sudužnik, jamac i založni dužnik. U situacijama kada glavni dužnik ne bi mogao uredno izvršavati svoje obveze (da smo mi jamac), u tom slučaju bi trebali odgovarati za cijelu obvezu i dužni smo vratiti njegove dospjele neplaćene obveze po kreditu. Time riskiramo da ostanemo bez vlastitih primanja, a samim time i većeg dijela svoje imovine. Kada smo u funkciji jamca platca, tada odgovaramo za dospjele obveze po kreditu kao glavni dužnik čime pojedina kreditna institucija može naplatiti dospjelu obvezu ili od glavnog dužnika ili od nas ili jednog i drugog. Sudužnik se javlja u situaciji kad odgovaramo kreditnoj instituciji za sve dospjele obveze čime kreditna institucija može zahtijevati ispunjenje tih obveza i od glavnih dužnika i sudužnika sve do ne ispunjenja obveze.⁵³ Naime, kada založni dužnik nije istodobno jamac ili sudužnik, u

⁴⁹ P.S. Rose, S.C. Hudgins, „Upravljanje bankama i financijske usluge“, Zagreb, Mate, 2015, str. 524

⁵⁰ loc. cit

⁵¹ loc. cit

⁵² Čl. 468. Zakona o obveznim odnosima, (Narodne novine, 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18)

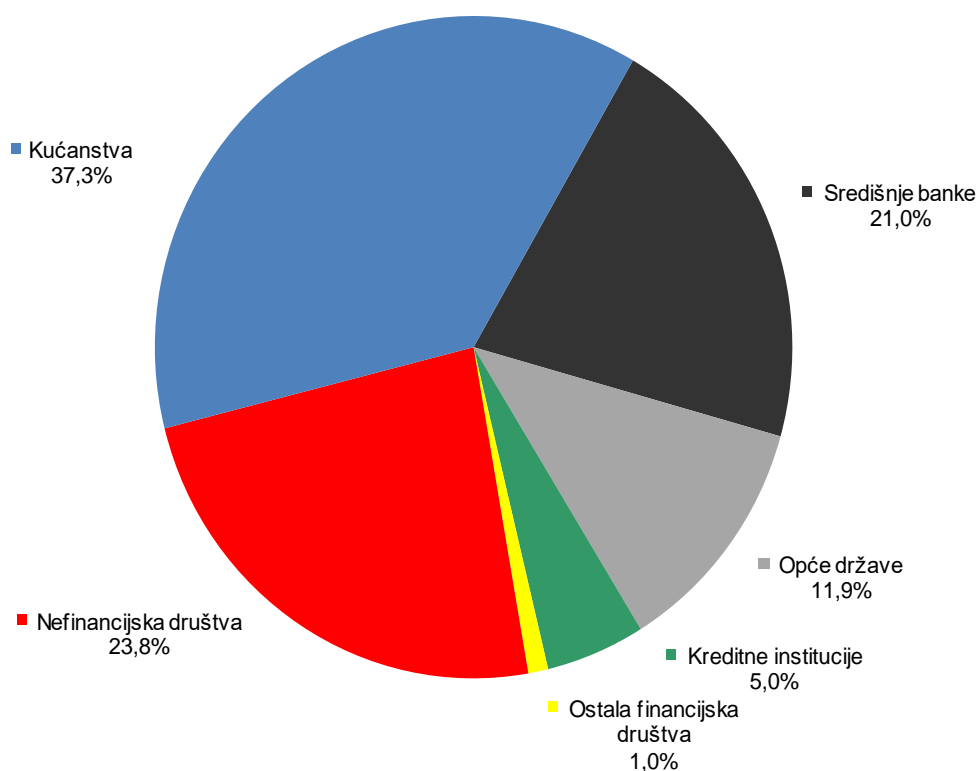
⁵³ Hrvatska narodna banka, „Sudužnik – jamac – založni dužnik“, 2019, dostupno na: <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/kredit/suduznici-jamci-i-zalozni-duznici> (pristupljeno 22.travnja 2020)

takvoj situaciji riskira da ostane samo bez one imovine koju je dobrovoljno dao u zalog kao osiguranje za obvezu glavnog dužnika⁵⁴.

3.6. Analitički prikaz potrošačkog kreditiranja u Republici Hrvatskoj

U ovom dijelu rada biti će prikazano i analizirano potrošačko kreditiranje u Republici Hrvatskoj. U nastavku slijedi prikaz sektorske distribucije kredita.

Grafikon 1.: Sektorska distribucija danih kredita

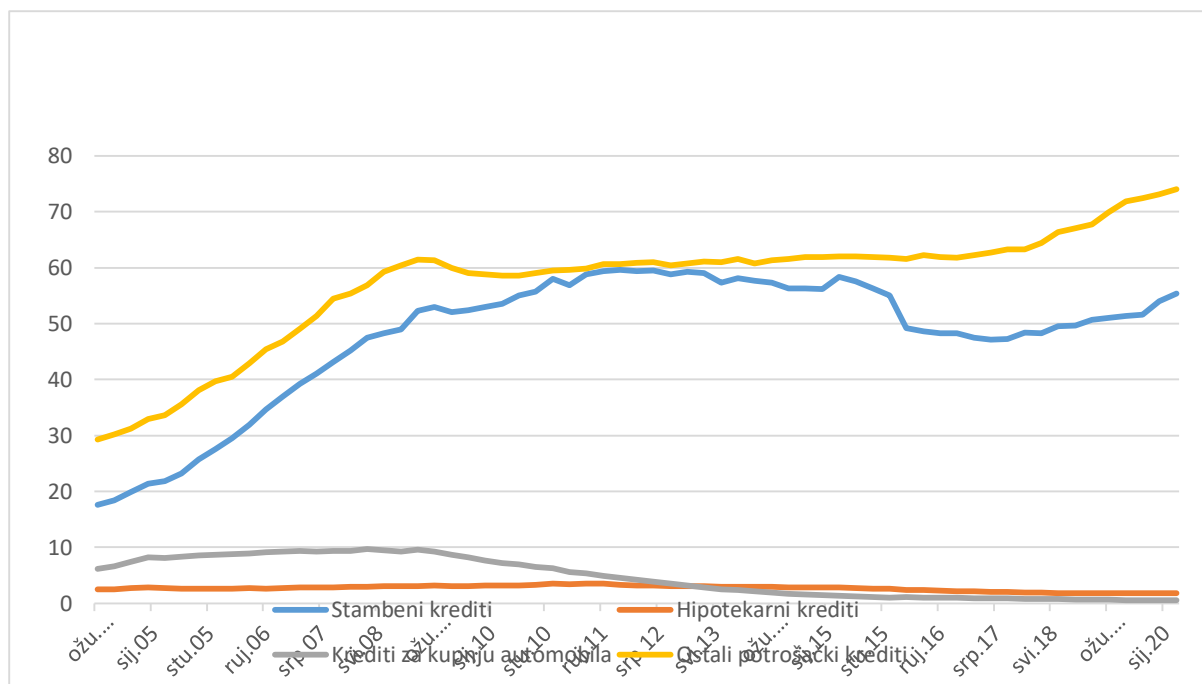
Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/analize-i-publikacije/redovne-publikacije/spf> (Pristupljeno: 20. kolovoza 2020.)

U Grafikonu 1. prikazana je sektorska struktura danih kredita iz koje je vidljivo da se najveći udio u danim kreditima odnosi na kućanstva što ukazuje na značaj kreditiranja tog dijela gospodarstva.

⁵⁴ Hrvatska narodna banka, „Sudužnik – jamac – založni dužnik“ 2019, dostupno na: <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/kredit/suduznici-jamci-i-zalozni-duznici> (pristupljeno 22. travnja 2020.)

Nadalje, u nastavku je prikazana struktura kredita stanovništvu.

Grafikon 2. : Struktura kredita stanovništvu (u milijardama kuna)

Izvor: Hrvatska narodna banka, dostupno na: <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci> (Pristupljeno: 20. kolovoza 2020.)

Iz Grafikona 2. vidljivo je da su u razdoblju od ožujka 2004. do ožujka 2009. godine sve vrste promatranih kredita bile u porasta. Potom slijedi njihova stagnacija ili pad uzrokovan prelijevanjem globalne ekonomske krize na hrvatsko gospodarstvo.

Oporavak ostalih potrošačkih i stambenih kredita uslijedio je tek tijekom 2017. godine. S druge strane, krediti za kupnju automobila od 2009. godine imaju tendenciju smanjenja, dok hipotekarni krediti ne prikazuju veća odstupanja tijekom cijelog promatranog razdoblja. U konačnici, vidljivo je da su ostali potrošački krediti najveći prema iznosima tijekom cijelog razdoblja i da je njihov oporavak nakon gospodarske krize bio brži u odnosu na ostale vrste kredita.

U nastavku rada analizirat ćemo kredite kućanstvima, ukupne kredite kućanstvima u domaćoj i stranoj valuti, kao i aktivne kamatne stope banaka.

Tablica 3. Ukupni krediti kućanstvima (u tisućama kuna)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kreditni kućanstvima	118.319.868	116.888.683	114.285.459	108.574.483	112.077.258	117.403.898
Stambeni krediti	59.234.423	57.701.764	55.756.999	49.500.221	50.672.619	51.940.082
Hipotekarni krediti	2.649.443	2.381.934	2.108.279	1.803.532	1.630.966	1.589.321
Kreditni za kupnju automobila	2.048.306	1.354.921	987.626	934.245	792.932	623.372
Kreditni po kreditnim karticama	3.630.652	3.647.565	3.552.593	3.465.307	3.437.445	3.534.090
Prekoračenja po transakcijskim računima	7.100.437	7.092.230	6.884.003	6.656.611	6.553.420	6.403.978
Gotovinski nenamjenski krediti	34.307.611	36.168.869	36.833.791	38.181.036	40.828.810	45.390.843
Ostali krediti	9.348.996	8.541.400	8.162.168	8.033.531	8.161.066	7.922.212
Ukupni krediti	267.857.020	257.513.689	251.175.276	241.362.011	232.185.100	241.885.189
Udio kredita kućanstvima u ukupnim kreditim	44,2%	45,4%	45,5%	45,0%	48,3%	48,5%

Izvor: Hrvatska narodna banka, dostupno na: <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci> (Pristupljeno: 21. kolovoza 2020.)

Napomena: Agregirano nekonsolidirano revidirano statističko izvješće na kraju razdoblja.

Iz podataka u tablici vidljivo je da se ukupni krediti kućanstvima do 2017. godine smanjuju, a nakon toga rastu. Posljedica je to globalne krize koja se prelila na hrvatsko gospodarstvo tijekom 2008. godine te kasnijeg oporavka. Unutar ukupnih kredita kućanstvima najznačajnija stavka su stambeni krediti i gotovinski nenamjenski krediti. Stambeni krediti bilježe pad do 2017. godine, a nakon toga rastu, dok gotovinski nenamjenski krediti bilježe rast tijekom cijelog promatranog razdoblja.

U konačnici, udio kredita kućanstvima u ukupnim kreditima banaka iznose gotovo polovicu, te njihov udio tijekom cijelog promatranog razdoblja raste.

U nastavku slijedi analiza kredita kućanstva u stranim valutama.

Tablica 4.: Krediti kućanstvima u stranim valutama (u tisućama kuna)

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Kreditni kućanstvima	152.913	119.128	115.020	103.652	100.458	110.218
Stambeni krediti	9.473	8.619	3.087	2.635	2.336	1.247
Hipotekarni krediti	5.752	2.470	2.956	6.143	1.633	1.135
Kreditni za kupnju automobila	262	134	72	60	46	31

Kreditni po kreditnim karticama	1.819	1.622	1.505	1.136	950	859
Prekoračenja po transakcijskim računima	540	513	317	279	305	312
Gotovinski nenamjenski krediti	798	447	113	93	3.582	3.250
Ostali krediti	134.269	105.323	106.970	93.306	91.606	103.384
Ukupni krediti	50.682.250	49.092.549	51.279.500	51.254.857	42.566.616	32.206.345
Udio kredita kućanstvima u ukupnim kreditima	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,3%

Izvor: Hrvatska narodna banka, dostupno na: <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci> (Pristupljeno: 21. kolovoza 2020.) Napomena: Agregirano nekonsolidirano revidirano statističko izvješće na kraju razdoblja.

Iz promatrane tablice je vidljivo da se ukupni krediti u kućanstvima u stranoj valuti smanjuju sve do 2017. godine, nakon 2017. godine počinju rasti. Posljedica je to globalne krize koja se prelila na hrvatsko gospodarstvo tijekom 2008.godine. Unutar ukupnih kredita u kućanstvima najznačajnija stavka su stambeni krediti i ostali krediti. Stambeni krediti bilježe pad kroz promatrano razdoblje, dok ostali krediti bilježe pad do 2017. godine, u 2018. godini ponovno rastu. U konačnici udio kredita kućanstvima u ukupnim kreditima u stranoj valuti iznose prosječno 0,23% te se njihov udio kroz promatrano razdoblje ne mijenja.

U nastavku slijedi prikaz i analiza odobrenih kredita u kunama s valutnom klauzulom. S obzirom da se u Hrvatskoj mogu odobravati krediti u kunama, u stranim valuta ili pak u kunama s valutnom klauzulom u Tablici ćemo prikazati podatke na ovaj način.

Tablica 5.: Krediti kućanstvima u kunama s valutnom klauzulom (u tisućama kuna)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kreditni kućanstvima	90.057.390	85.121.255	78.341.337	62.767.282	57.240.042	55.604.757
Stambeni krediti	55.056.439	53.424.279	50.470.072	39.345.539	36.910.542	36.521.558
Hipotekarni krediti	2.517.295	2.280.353	2.014.718	1.721.707	1.531.025	1.476.091
Kreditni za kupnju automobila	1.095.429	571.553	269.907	219.365	170.678	147.039
Kreditni po kreditnim karticama	-	-	-	-	-	-
Prekoračenja po transakcijskim računima	-	-	652	646	431	438

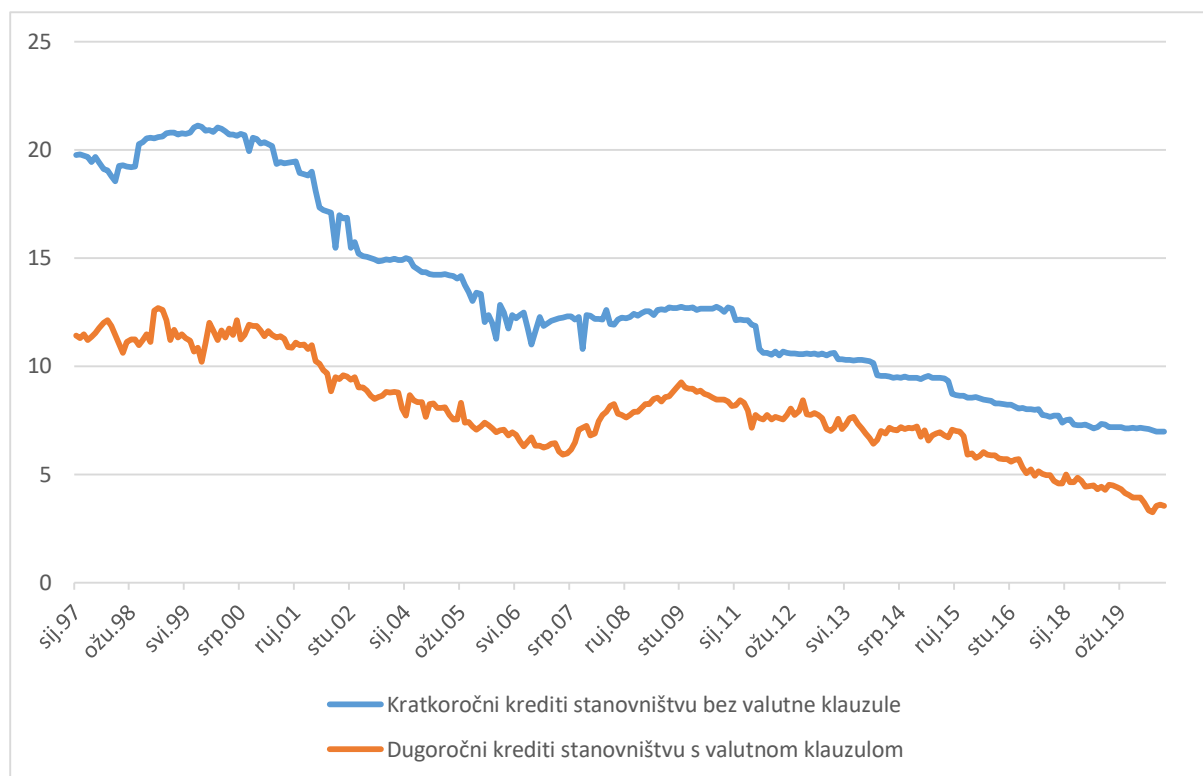
Gotovinski nenamjenski krediti	23.980.530	22.448.881	19.495.263	15.760.636	13.090.324	12.286.119
Ostali krediti	7.407.697	6.396.189	6.090.725	5.719.389	5.537.042	5.173.512
Ukupno krediti	149.881.280	142.425.612	129.538.956	107.999.618	100.603.234	112.920.361
Udio kredita kućanstvima u ukupnim kreditima	60,1%	59,8%	60,5%	58,1%	56,9%	49,2%

Izvor: Hrvatska narodna banka, dostupno na: <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci> (Pristupljeno: 21.kolovoza 2020.). Napomena: Agregirano nekonsolidirano revidirano statističko izvješće na kraju razdoblja.

Promatrajući prikazanu Tablicu 5. vidimo da se ukupni krediti kućanstvima smanjuju kroz promatrano razdoblje. Najznačajnija stavka unutar ukupnih kredita su stambeni krediti i gotovinski nenamjenski krediti. Stambeni krediti i gotovinski nenamjenski krediti bilježe pad kroz cijelo promatrano razdoblje. U konačnici udio kredita u kućanstvima u ukupnim kreditima banaka iznosi više od polovice, te se njihov udio značajno ne mijenja sve do 2018. godine kada bilježi blagi pad.

U nastavku slijedi prikaz i analiza prosječne aktivne kamate stope banaka stanovništvu na potrošačke kredite.

Grafikon 3. : Prosječne aktivne kamatne stope banaka stanovništvu (u postocima)

Izvor:Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/financijski-sektor/druge-monetarne-financijske-institucije/kreditne-institucije/kamatne-stope> (Pristup: 05.srpnja 2020.)

Napomena: Agregirano nekonsolidirano revidirano statističko izvješće na kraju razdoblja.

U promatranom razdoblju, osim tijekom 2007., 2008. i 2009. godine kamate padaju što znači da krediti postaju jeftiniji i dostupniji potrošačima. Pritom su kratkoročni krediti stanovništvu bez valutne klauzule skuplji u odnosu na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom.

ZAKLJUČAK

Na temelju cjelokupnoga rada možemo zaključiti da u situacijama kada nemamo dovoljno financijskih sredstava, možemo zatražiti kredit. Naime, kredit je aranžman u kojem banka daje novac ili imovinu potrošaču, a potrošač se obvezuje na povrat novca ili imovine, obično zajedno s kamatama, u ugovorenom vremenskom razdoblju. Na stranicama Hrvatske narodne banke možemo istražiti listu ponuda kredita kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj. Ugovor o kreditu sklapa vjerovnik i potrošač. To je ugovor u kojem vjerovnik odobrava potrošaču kredit u obliku npr. zajma koji potrošač vraća u obrocima u ugovorenom vremenskom razdoblju. Potrošački kredit odobrava se na temelju ispostavljenog predračuna. Da bi sklopili ugovor o kreditu, on mora sadržavati podatke o robi ili usluzi za koju je kupnju namijenjen, iznos bez kamata, ukupnu stopu koja uključuje svotu svih obročnih otplata, broj obroka te dospijeće svakoga pojedinog obroka. Ugovor o kreditu imati će svojstva potrošačkog kredita uvijek kada je njegova bit identična ugovoru o prodaji s obročnim otplatama cijene, kao i kad se banka i prodavatelji sporazume da kupac cijenu kupljene stvari plaća banci u obrocima koji sadrže kamatu, prema ugovoru koji sklope kupac i prodavatelj, što podrazumijeva da banka bez odgode prodavatelju isplaćuje cijenu robe koju kupac nudi. Posebni učinci potrošačkog kredita temelje se na pravu korisnika da odustane od ugovora u roku od tri dana od dana sklapanja ugovora što se ističe kao primarni učinak, dok se sekundarni učinak temelji na posebno uređenim okolnostima u kojima banka može raskinuti ugovor zbog neplaćanja obroka. Kod potrošačkog kredita, zakašnjenje s plaćanjem prvog obroka ili kasnijih obroka ukazuje na nemarnost potrošača od plaćanja obroka neovisno o tome radi li se o nedostatku volje za ispunjenje ili nemogućnosti.

Iz provedene analize potrošačkog kreditiranja u Republici Hrvatskoj vidljivo je da se ukupni krediti krediti kućanstvima smanjuju zbog globalne krize koja se prelila na hrvatsko gospodarstvo tijekom 2008. godine te kasnijeg oporavka. Najznačajnije stavke kredita su stambeni krediti koji bilježe pad sve do 2017. godine te zatim slijedi njihov rast te gotovinski nenamjenski krediti koji bilježe rast tijekom promatranog razdoblja. Udio kredita kućanstvima u ukupnim kreditima banaka rastu tijekom cijelog promatranog razdoblja. Promatrajući kamatne stope utvrdili smo da se prosječne aktivne kamatne stope smanjuju osim u 2007., 2008. i 2009. godini te da su krediti postali jeftiniji i dostupniji potrošačima.

LITERATURA

1. Gregurek, M. i Vidaković, N., *Bankarsko poslovanje*, Zagreb, 2011.
2. Hojsak, F., *Upravljanje kreditnim rizikom u bankarstvu*, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2017.,
3. Ivkošić, M., *Ugovor o kreditu*, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split, 2018.,
4. Ljubaj, I., *Indeksi koncentracije bankarskog sektora u Hrvatskoj*, Hrvatska narodna banka, 2005
5. Petrić, S., *Ugovor o potrošačkom kreditu*, Hrvatska pravna revija, 2006.,
6. Rose, P.S., Hudgins, S.C., *Upravljanje bankama i financijske usluge*, Mate, Zagreb, 2015.,
7. Rose, P.S., *Menadžment komercijalnih banaka*, MATE d.o.o., Zagreb, 2005.,
8. Sajter, D., *Uvod u financijske izvedenice*, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek,
9. Skaloper, Z., *Ugovori o kreditu u zakonu o obveznim odnosima*, Hrvatska pravna revija, 2006.,
10. Šarlija, N., *Rizici u bankama*, Kreditna analiza, 2008.,
11. Tomašević, J., *Novac i kredit*, Reprint, 2004.

Internet izvori:

1. Deković Ž, *Primjena nacionalne referentne kamatne stope u hrvatskom bankarstvu*, 2019, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/223019> (pristupljeno 10. kolovoza 2020)
2. European Banking Authority, *Smjernice o internom upravljanju*, 2017, dostupno na:
[https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2164689/e4617cca-22a3-4879-b47c-08ee671c358b/Guidelines%20on%20Internal%20Governance%20\(EBA-GL-2017-11\)_HR.pdf](https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2164689/e4617cca-22a3-4879-b47c-08ee671c358b/Guidelines%20on%20Internal%20Governance%20(EBA-GL-2017-11)_HR.pdf) (pristupljeno: 10. kolovoza 2020)
3. Hrvatska narodna banka, *Zaštita potrošača*, 2019, dostupno na:
<https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/kredit/suduznici-jamci-i-zalozni-duznici> (pristupljeno 11. kolovoza 2020)

4. Hrvatska narodna banka, *Rizici za potrošača u kreditnom odnosu*, 2016, dostupno na: <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/kredit/vr> (pristupljeno 10. kolovoza 2020)
5. Hrvatska narodna banka, *Vrste kredita*, 2019, dostupno na: <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/kredit/vr> (pristupljeno 15. kolovoza 2020)
6. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, *Središnji portal za potrošače*, 2019, dostupno na: <https://www.szp.hr/sve-potrosacke-teme-na-jednom-mjestu/financijske-usluge/kredit/224> (pristupljeno 12. kolovoza 2020)
7. Ribić D., mr.sc. i dr., *Proces kreditiranja građana od strane banaka u Republici Hrvatskoj*, 2017, Stručni rad, dostupno na: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:yO4Oqx1TvicJ:https://hrcak.srce.hr/file/288754+&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=hr&client=firefox-b-d> (pristupljeno: 10. kolovoza 2020.)
8. Hrvatska narodna banka, *Smjernice za upravljanje valutno indiciranim kreditnim rizikom*, 2006, dostupno na: <https://www.hnb.hr/-/smjernice-za-upravljanje-valutno-induciranim-kreditnim-rizikom> (pristupio 10. kolovoza 2020)
9. Zagrebačka banka – *Potrošački kredit*, 2017, <https://www.zaba.hr/home/mali-poduzetnici/potrosacki-kredit#pan2> (pristupljeno 20. travnja 2020)

Pravni propisi:

1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine, broj: 143/13)
2. Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine, 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18
3. Zakon o potrošačkom kreditiranju, Narodne novine, 75/09, 112/12, 143/13, 14/13, 09/15, 78/15, 102/15, 52/16)

POPIS TABLICA I GRAFIKONA

Grafikon 1: Sektorska distribucija danih kredita.....	23
Grafikon 2: Struktura kredita stanovništvu (u milijardama kuna).....	24
Grafikon 3: Prosječne aktivne kamatne stope banaka stanovništvu (u postocima).....	28
Tablica 1. Vrste nenamjenskih kredita.....	18
Tablica 2. Vrste namjenskih kredita.....	18
Tablica 3. Ukupni krediti kućanstvima (u tisućama kuna).....	25
Tablica 4.: Krediti kućanstvima u stranim valutama.....	26
Tablica 5.: Krediti kućanstvima u kunama s valutnom kaluzulom.....	27

SAŽETAK

Analiza potrošačkih kredita u Republici Hrvatskoj

Potrošački krediti su zajmovi koji se koriste za kupovinu robe ili usluga, odnosno za refinanciranje dugova nastalih u takve svrhe. Upravo iz razloga što se odobravaju za točno definiranu svrhu spadaju u nenamjenske kredite. Takvu vrstu nenamjenskog kredita nude primjerice banke kako bi potrošačima omogućili kupnju robe ili otplatu troška u određenom vremenskom razdoblju sa uračunatom kamatom. Ovakva vrsta kredita ima veliko gospodarsko značenje jer daje mogućnost potrošaču da troši iznad svoje mogućnosti što u konačnici rezultira povećanju domaće potražnje. Možemo zaključiti da u situacijama kada nemamo dovoljno financijskih sredstava, možemo zatražiti kredit. Iz provedene analize potrošačkog kreditiranja u Republici Hrvatskoj vidljivo je da se ukupni krediti krediti kućanstvima smanjuju zbog globalne krize koja se prelila na hrvatsko gospodarstvo tijekom 2008. godine te kasnijeg oporavka. Najznačajnije stavke kredita su stambeni krediti koji bilježe pad sve do 2017. godine te zatim slijedi njihov rast te gotovinski nenamjenski krediti koji bilježe rast tijekom promatranog razdoblja. Udio kredita kućanstvima u ukupnim kreditima banaka raste tijekom cijelog promatranog razdoblja. Promatrajući kamatne stope utvrdili smo da se prosječne aktivne kamatne stope smanjuju osim u 2007., 2008. i 2009. godini te da su krediti postali jeftiniji i dostupniji potrošačima.

Ključne riječi: potrošački kredit, banka, kamatne stope, Hrvatska

SUMMARY

The analysis of consumer credits in the Republic of Croatia

Consumer credits are credits used to purchase goods or services, or to refinance debts incurred for such purposes. Precisely because they are approved for a precisely defined purpose, they belong to non-purpose credits. This type of non-purpose credit is offered, for example, by banks in order to enable consumers to buy goods or repay the cost in a certain period of time with interest included. This type of credit has great economic significance because it gives the consumer the opportunity to spend beyond his means which ultimately results in an increase in domestic demand.

We can conclude that in situations where we do not have enough financial resources, we can apply for a credit. The analysis of consumer lending in the Republic of Croatia shows that total credits to households are declining due to the global crisis that spilled over into the Croatian economy in 2008 and the subsequent recovery. The most significant items of credits are housing credits, which recorded a decline until 2017, followed by their growth, and non-purpose cash credits, which recorded growth during the observed period. The share of credits to households in total bank credits grew throughout the observed period. Looking at interest rates, we found that average lending interest rates decreased except in 2007, 2008 and 2009, and that credits became cheaper and more accessible to consumers.

Keywords: consumer credits, bank, interest rates, Croatia